

Plan van aanpak Energiearmoede

Aanleiding

Klimaatverandering heeft direct invloed op de fysieke leefomgeving c.q. inrichting van de openbare ruimte. In 2015 is in Parijs het klimaatakkoord gesloten om uiterlijk in 2050 klimaatbestendig te zijn. Eén van de grootste en ingrijpende opgave uit het klimaatakkoord is het verduurzamen van onze woningvoorraad. Bij de Zeeuwse energietransitie zijn de volgende relevante doelstellingen geformuleerd:

- De samenleving informeren over de mogelijkheden van energiebesparing en het opwekken van duurzame energie.
- De samenleving stimuleren tot uitvoeren van acties gericht op energiebesparing.
- Het opwekken van duurzame energie.
- De maatregelen gaan niet ten koste van de leefbaarheid en moeten haalbaar en betaalbaar zijn.

Daarnaast leidt de huidige energiecrisis tot een extra uitdaging: de oplopende energierekening zet immers de bestaanszekerheid van een grote groep huishoudens onder druk. Op zowel landelijk als lokaal niveau zijn reeds verschillende maatregelen van kracht en nog in ontwikkeling. Aan inwoners met een minimuminkomen wordt in 2022 en 2023 een compensatie voor de verhoogde energiekosten verstrekt, de energietoeslag. Voor inwoners die buiten deze regeling (dreigen te) vallen en toch financiële problemen ervaren, wordt in 2023 een lokaal Noodfonds gerealiseerd.

Om mensen die het nodig hebben ook structureel te helpen, ontvangen gemeenten een specifieke rijksbijdrage voor het bestrijden van energiearmoede. Voor Sluis een bedrag van € 450.000. Vooruitlopend op het brede programma duurzaamheid zetten we in 2023 deze additionele rijksmiddelen projectmatig in voor het benoemde doel.

Doelgroep

Energiebesparing is naast een technische opgave ook (misschien zelfs vooral) een sociale opgave. Iedere woning kent zijn eigen bouwkundige uitdagingen om energie te besparen, tegelijkertijd is iedere eigenaar en huurder verschillend, heeft eigen drijfveren en een ander financieel uitgangspunt. Dit projectplan richt zich op inwoners van gemeente Sluis die energie willen besparen maar dit om financiële redenen niet kunnen.

TNO hanteert de volgende definitie van energiearmoede: 'Energiearmoede is gemeten als het % huishoudens met een laag inkomen en óf hoge energiekosten, óf een woning met een relatief lage energetische kwaliteit.' In de definitie van TNO gaat het dus om mensen met een laag inkomen die ofwel wonen in een slecht geïsoleerde woning (energielabel D, E, F en G) of mensen die in een prima geïsoleerd huis wonen, maar die toch een zeer hoge energierekening hebben. Dit kan komen omdat ze bijvoorbeeld de thermostaat hoog zetten, of veel apparaten hebben met een hoog energieverbruik. Maar ook mensen die de rekening niet kunnen betalen en de verwarming niet aan zetten.

Op basis van CBS-gegevens heeft TNO de energiearmoede in Nederland in kaart gebracht. Het betreffen ruim 700 huishoudens in de gemeente Sluis. Een deel van deze groep overlapt met de huishoudens die in aanmerking komen voor de energietoeslag of het noodfonds. Wij schatten in dat het gaat om 75% huurders en 25% woningeigenaren.

Samenwerkingspartners

De inhoud van het project 2023 wordt in hoge mate bepaald door de vastgestelde criteria van de rijksoverheid. De middelen moeten via de Sisa worden verantwoord. Binnen dit project ligt de focus op gedrag en kleine energiebesparende maatregelen. Om onze aanpak vorm te geven is met een groot aantal partijen en organisaties gesproken. We geven het project vorm met een aantal bedrijven en organisaties waar we al mee samenwerken. Hieronder worden ze kort toegelicht.

Duurzaam bouwloket

Er zijn rond de 150 gemeenten aangesloten (waaronder Sluis) bij het Duurzaam Bouwloket. Hier kan men terecht voor alle vragen op het gebied van duurzaam (ver)bouwen, energiebesparing, energie opwekken en financieringsmogelijkheden. Alle Zeeuwse gemeenten hebben recent de overeenkomst met het Duurzaam Bouwloket voor 4 jaar verlengd. Ook heeft deze partij onlangs van het Zeeuws Energieakkoord een opdracht gekregen om aan de slag te gaan met de uitvoering van het Nationaal Isolatie Programma (NIP) in Zeeland.

Energiek Zeeland

Energiek Zeeland is een Zeeuws sociaal platform dat helpt om de centrale doelstellingen uit het Zeeuwse Energieakkoord: Zeeland energieneutraal in 2045 te realiseren. Het platform geeft woningeigenaren integraal en onafhankelijk advies voor het verduurzamen van de woning en steunt zo de warmtetransitie.

Energiebank Zeeuws Vlaanderen

De Energiebank is een landelijke organisatie en als onafhankelijk initiatief ondergebracht bij de regionale Stichting Samen voor Zeeuws Vlaanderen (waar ook Schuldhulpmaatje Sluis onder valt). Zij zijn niet verbonden aan politieke organisaties of commerciële partijen en werken samen met diverse andere maatschappelijke organisaties.

De Energiebank is een groep vrijwilligers die zijn opgeleid tot energiecoach. Zij helpen gezinnen met inzicht in de energiekosten en geven advies hoe de energierekening blijvend verlaagd wordt. Zij hebben een aantal energiebesparende producten in voorraad, kunnen deze uitdelen en helpen installeren. Als er ruimte is voor extra dienstverlening, helpt de energiebank ook huishoudens, die de verduurzaming in principe zelf kunnen financieren, met gratis advies.

Doelstelling en aanpak

Via het project stimuleren we inwoners om energie te besparen door te coachen op gedragsverandering en het activeren om kleine energiebesparende maatregelen door te voeren.

Het idee is om huishoudens te helpen met een soort 'cafetariamodel': een keuzemenu waar de inwoner kiest voor energiebesparende producten en/of een energiecoach die tips geeft en eventueel ook praktische hulp biedt bij de bestelling van producten en/of installatie er van.

Het cafetariamodel

Duurzaam Bouwloket zorgt voor een digitale infrastructuur: een webpagina waarop het keuzemenu toegankelijk is voor huishoudens uit de doelgroep. Wij bepalen in overleg met onze maatschappelijke partners wie gebruik kan maken van de tool. Het is een open platform waardoor er geen aanbestedingsplicht geldt.

De gemeente kan zelf het platform samenstellen. Op het platform kunnen zowel landelijke ketens als lokale leveranciers aansluiten voor het leveren van energiebesparende producten, energieboxen of witgoed. Met een voucher kunnen mensen uit de doelgroep rechtstreeks

gebruik maken van het aanbod. Via het platform willen we ook de optie aanbieden voor een energiecoach aan huis. De dienst wordt kosteloos aangeboden voor de doelgroep. Hiervoor maken we als gemeente aparte subsidieafspraken met de uitvoerende partij.

We onderzoeken nog of de gemeente deze energiecoaches/vrijwilligers zelf kan werven of dat we hiervoor beroep moeten doen op een externe partij. De voorkeur gaat uit naar de oprichting van een lokale Energiebank, ondergebracht bij de regionale Stichting Samen voor Zeeuws Vlaanderen. Het voordeel is dat deze banken ook landelijk worden ondersteund en al in Hulst actief is. Zij hebben ook energiebesparende producten zoals ledlampen, radiatorfolie en tocht strips in voorraad en kunnen deze direct gratis bevestigen.

Via de Zeeuwse samenwerking (RES Gebouwde Omgeving en het Zeeuws Energie Akkoord, ZEA) werken we aan het Nationaal Isolatieprogramma(NIP), een lokale aanpak voor aan het isoleren van woningen met de slechtste energie labels E, F en G. Een onderdeel hiervan is het inzetten van klusbussen. We onderzoeken de mogelijkheden en noodzaak om de klusbussen waar nodig ook in te zetten bij bewoners met energiearmoede.

Voor woningeigenaren is nog een aparte optie opgenomen in het cafetariamodel. Wij bieden woningeigenaren uit de doelgroep een gratis advies aan van een energieambassadeur van Energiek Zeeland. Dit gaat om voorlichting en adviezen voor grotere, toekomstige maatregelen voor het verduurzamen van de woning.

Via een energiecoach of het loket bij de gemeente of Bibliotheek kunnen inwoners ook ondersteuning krijgen bij de digitale aanvraag.

Begroting

Onderstaand treft u de projectbegroting aan voor 2023.

Maatregel	Bedrag
Projectondersteuning en digitaal platform Duurzaam bouwloket	€ 45.000
Coaches en energieboxen	€ 55.000
Adviezen Energiek Zeeland	€ 25.000
Waardebonnen	€ 325.000
Begroting	€ 450.000

Evaluatie

In het derde kwartaal van 2023 evalueren wij de eerste resultaten. De uitkomsten van deze evaluatie betrekken we bij het opstellen van het brede beleidsplan duurzaamheid. Afhankelijk van de evaluatie implementeren we dit project in het programma duurzaamheid vanaf 2024.

In 2023 en 2024 moeten wij de rijksoverheid melden hoe dit geld is besteed. Dit gebeurt via de methodiek SiSa: single information, single audit. Dit betekent een eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. Deze verantwoording is een bijlage bij onze jaarrekening in 2023 en 2024. Niet bestede middelen moeten worden terugbetaald. In de verantwoording komt te staan hoeveel woningeigenaren en huurders gebruik maken van de beschikbare instrumenten en voor welk bedrag.